

השמדת אפרוחים

יש איסור מן התורה לגרום צער לבעלי חיים, כפי שנאמר בספר שמות (כג, ה): 'כי תראה חמור שנאך רבץ תחת משאו וחדלת מעזב לו עזב תעזב עמו'. חז"ל למדו מפסוקים אלו בכמה מקומות (כגון בבא מציעא לב ע"א, ובמקומות נוספים) שיש חיוב לדאוג שבעלי החיים לא יסבלו. אחת משבע מצוות בני נח היא האיסור לאכול אבר מן החי, דהיינו לא לאכול חלק מבעל חיים בעודו חי אלא רק לאחר המתתו. בנוגע לטעם מצווה זו כתב הרמב"ם (מורה נבוכים ח"ג פמ"ח): 'הוא היותו מקנה ומלמד אכזריות'. אמנם התורה מדגישה שמותר לאכול בעלי חיים - 'כל רמש אשר הוא חי לכם יהיה לאכלה' (בראשית ט, ג) - אך כאמור אכילה זו חייבת להיעשות באופן שאינו אכזרי. האיסור שאוסר להתאכזר לבעלי החיים מובא בספריהם של פוסקי הלכה רבים, לדוגמא: רבי יחזקאל לנדא יצא חוצץ (בספרו 'נודע ביהודה', תניינא, יו"ד סי' י) מכמה סיבות נגד אנשים שיוצאים למסעות צייד. אחת מן הסיבות היא גרימת הצער המיותר לבעלי החיים, וכלשונו:

ואמנם מאד אני תמה על גוף הדבר: ולא מצינו איש ציד רק בנמרוד ובעשו, ואין זה דרכי בני אברהם יצחק ויעקב, ואין ימית איש ישראלי בידים בעלי חיים בלי שום צורך, רק לגמור חמדת זמנו להתעסק בצידה? ומי שהוא איש הצריך לזה, ופרנסתו מצידה כזו, בזה לא שייך אכזריות, והרי שוחטים בהמות וחיות ועופות, וממיתים דגים לצורך האדם, ומה לי טהורים שיאכל מבשרם, ומה לי טמאים שיאכל ויפרנס עצמו מדמי עורותיהן, אבל מי שאין זה לצורך פרנסתו, ואין עיקר כוונתו כלל בשביל פרנסתו, הוא אכזריות. השומע לי ישכון בטח השקט ושאן בביתו, ולא יאבד זמנו בדברים כאלה.

מדבריו משמע שמותר בהחלט להשתמש בבעלי החיים לצרכיו של האדם, אך אין להתאכזר אליהם. אם כן, מכיוון שאופן הספקת המזון לכלל האוכלוסייה נעשה על ידי ייצור בשר וביצים, אין כל מניעה להוליד אפרוחים ככל הנדרש להספקת ביצים, גם אם לצורך זה יושמדו אפרוחים זכרים. אך השמדה זו חייבת להתבצע באופן שימית את האפרוחים במהירות המרבית ויגרום לאפרוח כאב מזערי ככל האפשר. משרד החקלאות מציע להשמדה זו כמה פעולות: ריסוק, המתה בגז או המתה בחשמל, ויש לבחור את הפעולה שמונעת את סבל האפרוחים במידה האפשרית המרבית. נוסף על כך, כדי להמשיך למנוע את סבל האפרוחים, משרד החקלאות צריך להשקיע משאבים מחקריים וכלכליים ולחפש דרכים שיצמצמו סבל זה, כגון: זיהוי מינו של האפרוח בעודו בביצה, כדי להשמיד לפני הבקיעה את הביצים שבהם יש אפרוח זכר, או המשכת חיפוש שיטות שיצמצמו את סבל האפרוחים לאחר בקיעתם מן הביצה. יש גם לברור בתהליך הטיפול הגנטי זני תרנגולות בעלות אורך חיים רב יותר ובעלות הספק הטלה רב יותר, כדי להוליד כמות קטנה יותר של אפרוחים בכל שנה.